

Hagar Olsson:

## Under uppenbarelsernas tyngd.

Gunnar Ekelöf framträder denna höst med sin andra diktsamling, *Dedikation*. Jag fastslår detta, inte för att ge en upplysning i största allmänhet, utan för att uppmärksamma en och annan på att något för framtiden betydelsefullt har hänt. Inte sedan Edith Södergran slöt sina ögon har en svensk diktare framträtt, kring vars huvud man så tydligt kunde urskilja en gloria av ljus. En törnekrona och en gloria av ljus.

Gunnar Ekelöfs bildspråk är tydligen rätt märkbart påverkat av den franska surrealismen, som han för övrigt i en liten antologi presenterat för svensk allmänhet. I åtskilliga av hans dikter kan man också spåra samma svaghet som vidlåder det mesta av surrealismens alster — någonting irriterande och i viss mån fränstötande som man gärna vill beteckna med det franska ordet *voulu*. Men detta beräknande element, från vilket en underlig kall vällust utgår, är hos Ekelöf den av hans livsstil betingade nyckeln till en värld av tung och mognad skönhet. Det faller inte tillbaka på sin egen tomhet: det bottnar hos honom i en lidelsefullt upplevd önskan att skapa en ny jämvikt mellan innehåll och uttryck, att skapa ett språk av den universella art som hans beundrade mästare Rimbaud drömde om: »detta språk skall bli ett själens språk till själen, det skall innehålla allt, dofter, ljud, färger för tanken som griper tanken och drar den med sig». En dikt som Fossil inskrift (tillägnad Carl Fredrik Hill), så sällsamt suggestiv i sin äktromantiska urtidsmagi, är ett praktfullt exempel på vad som kan vinnas på denna väg. Man kunde nämna åtskilliga andra. Medeltida miniatyr. Höstseid. Triptyk... Här finns artistisk egenart och förtätad själslig verklighet. Levande visioner, syner, bilder — »fångade med drömmens nät i ögats insjö». En insjö, lika spegelblank som outgrundlig!

Men denna diktsamlings tyngd och värde synes mig dock ligga på annat håll. När man läser dikterna i bokens sista avdelningar, Förnyelse och Befrielse, då förstår man att bortom visionernas värld,

bortom minnenas och drömbildernas tropiskt glödande urskogsvärld, öppnar sig en konungslig väg:

livets tunga kungsväg mot en framtid  
då enkelheten evigt skall bli vår.

Denna väg är profetians. Det är den allestädesnärvarande profetian — om en tid som skall komma, en världsförvandling som skall inträda, en försoning som skall äga rum — det är denna profetia och den ockulta visshet den gömmer, som skänker Ekelöfs dikt dess levande kraft, dess överväldigande ljus- och glädjekraft. Det är den som öppnar världarna och låter deras innehåll framträda i meningsfulla bilder. Det är också den som öppnar den ekelöfska stilens konstfullt utsirade skrin och låter de enklaste orden, de konstlösaste satserna träda fram i klara dagens ljus. När profetians ande har honom, då sjunger han om den årstid då stenarna skall blomma och ögonen skall släckas i jorden men öppnas i tidlösheten, han sjunger om en början och ett slut, om de stora undermeningarnas frö och dödens omloppstid, och om vissheten att allting skall mynna ut i vägens frid:

och det blir skönt att glömmas då,  
att äntligen förvandlas till sig själv  
och gömmas som ett stelnat leende  
i glädjens breda väg.

Sång för att leva bättre, Silversång, Sång för att döva smärtan — det är dikter inför vilka man stannar, gripen av deras nakna smärta, deras tunga, rika, ljusfyllda glädje. Kanske kan den sistnämnda dikten, med sina ord och sin rytm, också på denna plats tala till ett hjärta.

Så sjunger den som står inför livet och döden »obeväpnad, därför osårbar». Så har i diktens hävder *de hängivna* sjungit, som tyst skrider fram mot sitt mål: det frigjorda livet.

Till slut kan jag inte underlåta att nämna att *Dedikation*, i motsats till de flesta diktsamlingar, går ut i världen i en dräkt som motsvarar dess inre. Säl- lan får man se ett bokomslag av denna finhet.

»— Minnen från mina år som Morgonbris' redaktör — ja, de är tunga och mörka och inga glädjens blomster om-

regeringens bildande på hösten 1917. Vi kände, att nu skulle det i alla fall inte bli värre dag för dag. Och jag minns

Gunnar Ekelöf:

## Sång för att döva smärtan.

Gå till stranden, mumlande i vinden,  
Gå till strandens stenar med din  
ängest.

Ser du, där är havet, här är landet:  
Verkligheten! Du kan röra den med han-  
den.

Lyft en sten från världens tunga hjärta,  
Väg den i din hand och låt den falla:  
Lyft en sten och kasta den i vattnet,  
Låt ett livlöst minne sjunka ner i glöm-  
ska...

Ser du nu att stranden var ett radband,  
träden böner,  
Be om grönska, liv och glädje, sten för  
sten:

I din mun skall sänger växa, starkare än  
vinden,  
Och din själ skall bära känslor, djupare  
än lyckan.

Du skall stilla stormarna i världens  
hjärta,

Du skall fläta blixterna till enkla kransar.  
Och när alla stenars tyngd och död är  
sonad

Skall du gå befriad till ditt rika fagn.  
(Ur *Dedikation*.)

där det utom en permanent utställning av samtliga socialdemokratiska tidningar i Sverige finnes en mängd affischer och teckningar, som effektivt framträda mot väggarnas moderna färger.

Här ha tidningens båda senaste redaktörer, fru *Signe Vessman*, 1919—1931, och sedan 1920 ordf. i Sverges socialdemokratiska kvinnoförbund, samt fröken *Kaj Andersson*, sedan 1931 redaktör för tidningen, sina arbetsrum.

Utvecklingen inom organisationsarbetet, påminner fru Vessman, var ju den, att medan den fackliga och socialdemokratiska rörelsen bland kvinnorna från början sammanföll — Morgonbris gick då ut över hela landet i en upplaga av 10—12,000 ex. — bildades år 1908 vid en stor kongress i Stockholm de socialdemokratiska kvinnornas arbetsutskott — ur vilket sedan år 1920 socialdemokratiska kvinnoförbundet organiserades.

1909 upplöstes Kvinnoförbunds fackförbund i sin första form — sedan arbetade den fackliga och den politiska rörelsen även bland kvinnorna inom var sina organisationer. De socialdemokratiska kvinno-klubbarna arbetade aktivt med socialis-

## Diktat

(Forts. fr. sid. tiska länder har trupper kunnat sa ler från början dinarie militaris ligtviss då man b »oblodiga» genon tisk-nazistiska r med den bolsje fann ju hela den d. v. s. allt utbil dare och hastig överallt uppflym och en från alla mande invasion.

**S**tändrätten är kännemärke och avrätta, ä misstankar, utar eller efter domsl målet inrättade för Italiens räki delsevis har tillg formuleringen, u författningen, en liga kommission tation och två (na): drabbas »som av det all som farliga fö »som begått elle att begå handli statens nationell ska institutioner lagar eller föror återfinnas i alla der.

Man kan med blodigt streck draget över va väsentliga och franska revoluti landet intill det likhet inför lag, samma lagar o ingen dom fällt

verklighetens m är senare, som soppnedkast i si

Med omfägr ville man framf nå ut över d ringen, och kor är, förklarar framförallt erl som vi därvid raktär återfinn bilden. F. ö. digt av en vis